

عنوان مقاله:

بررسی «اسماء و صفات الهی» در دیباچه مخزن الاسرار و هفت پیکر نظامی گنجوی با رویکرد «تحلیل گفتمان انتقادی فرکلاف»

محل انتشار:

پژوهشنامه ی متون ادبی دوره ی عراقی، دوره 5، شماره 1 (سال: 1403)

تعداد صفحات اصل مقاله: 31

نویسندگان:

غلامرضا مستعلی پارسا - دانشیار، زبان و ادبیات فارسی، ادبیات فارسی و زبان های خارجی، علامه طباطبائی، تهران، ایران.

سجاد منیعی - دانشجوی دکتری، زبان و ادبیات فارسی، ادبیات فارسی و زبان های خارجی، علامه طباطبائی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

شاعران در دیباچه آثار خود به طرح مسائل گوناگون از جمله ستایش پروردگار و برشمردن اسماء و صفاتش می پردازند و آراء خود را درباره آن ها بیان می کنند. در این پژوهش، اسماء و صفات الهی در دیباچه مخزن الاسرار و هفت پیکر نظامی با رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی «فرکلاف» نقد و تحلیل شده اند. الگوی سه بعدی فرکلاف برای تحلیل متن ها عبارت است از: توصیف، تفسیر و تبیین. هدف نهایی فرکلاف از الگوی سه بعدی خود، روشن ساختن ارتباط میان متن، گفتمانی که متن در آن تولید می شود و مناسبات قدرت و ایدئولوژی و همزونی است تا سرانجام مشخص شود که متن در جهت تحکیم و بازتولید گفتمان ها و ایدئولوژی های مسلط است، آن ها را به چالش می کشد یا تغییر می دهد. پرسش بنیادین این پژوهش که با روش توصیفی تحلیلی به انجام رسیده، این است که نظامی چگونه و چرا برخی از اسماء و صفات الهی را پررنگ و برخی دیگر را نفی کرده است؟ برای یافتن پاسخ، متن در دو سطح کلی واژگانی و دستور زبانی بررسی و نقد و تحلیل شد. سرانجام یافته ها نشان داد، بیشتر اسماء و صفات الهی مورد اشاره نظامی از مشترکات تمامی فرقه های کلامی اسلامی بوده است؛ البته گاهی هم به اسماء و صفاتی برمی خوریم که منطبق بر تفکر اشعری و ضد کلام معتزله و امامیه است.

کلمات کلیدی:

اسماء و صفات الهی، دیباچه نگاری، تحلیل گفتمان انتقادی فرکلاف، مخزن الاسرار و هفت پیکر، نظامی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2029436>

